

RDA Türkçe Çeviri

Kaynak Tanımlama ve Erişim (Resource Description Access), bibliyografik kaynakların tanımlanmasında bir çerçeve sunmaktadır. RDA ile kaynakların tanımlanmaları neticesinde oluşan verilerin yeni ve gelişen veri tabanı yapılarına uyumluluk göstermesi hedeflenmektedir. Böylece, birbirinden farklı ortam ve mekânlarda bulunan kaynakların birbiriyle konuşabilmesi için bağlı veri uygulamaları geliştirmek mümkün olabilmektedir.

RDA, Kaynak Tanımlama Çerçeve Şemasını (Resource Description Framework Schema [RDFS]) ve Temel Bilgi Organizasyon Sistemi'ni (Simple Knowledge Organization System [SKOS]) kullanmaktadır. Bu yapılar aracılığıyla bağlı veri uygulamaları gerçekleşmekte ve farklı bilgi kaynakları birbiriyle konuşabilir duruma gelmektedir. RDA'da bilgi kaynakları ile ilişkilendirilen gerçek kişi (person), tüzel kişi (corporate body) ve iş (work) gibi varlıklar sınıf (classes) olarak adlandırılır ve varlıklarla öğeler (elements) arasında ilişki kurulur.

Çeviri dosyasını düzenlemek için Excel'i, Libre Office'i ya da Google Sheets'i kullanabilirsiniz. Ancak dosya adını **değiştirmemeniz gerekmektedir**. CSV dosyasını UTF-8 formatında açıp kaydetmelisiniz.

Çeviri dosyasındaki A sütunu öğelerin bağlantı adresini (URI), B sütunu İngilizce Araç Takımı (Toolkit) etiketlerini, C sütunu nitelikleri (property), D sütunu İngilizce metin dizisini, E sütunu düzenlenmiş İngilizce metin dizisini, F sütunu varsa Türkçe'deki mevcut çeviriyi, G sütunu ise yeni çevirileri temsil etmektedir. Daha önce Türkçe çeviri olmadığından **sadece G sütunu kullanılacaktır. Diğer sütunlardaki veriler kesinlikle değiştirilmeyecektir**. H sütununda zaman damgası, I sütununda ise dosya yolu bulunmaktadır. Bu sütunlardaki verilere de müdahale edilmeyecektir.

Çevirenler: Özhan SAĞLIK, İlknur DARÇIN ŞAHİN, Eda ÜNALAN, Aykut KAYA, Özlem AYAN İŞEL, Aykut BAYRAKTAR (Bursa Uludağ Üniversitesi)

	A	B	C	D	E	F	G	H	
1	Please do not modify data in this spreadsheet other than the "translation_new_fi" column. Most columns are ignored, however some columns are used for translation import								
2	This is a CSV file in UTF-8 encoding - please open it via menu Data > From Text/CSV, then select UTF-8 as the encoding								
3	uri	toolkitLabel_en	property	original_en	modified_en	translation_origin	translation_new	timestamp	file_pa
4	START_DATA								
5	http://rdaregistry.info/Elements/a/		dc:title	RDA Agent prop	RDA Agent prop			1614637767888	/db/ala
6	http://rdaregistry.info/Elements/a/		skos:note	Properties derive	Properties derive			1614637767888	/db/ala
7	http://rdaregistry.info/Elements/a/P50001	respondent of	rdfs:label	is respondent of	is respondent of	respondentti teok		1614637767888	/db/ala
8	http://rdaregistry.info/Elements/a/P50001	respondent of	skos:definition	Relates a person	Relates a person	Liittää oppianvoa		1614637767888	/db/ala
9	http://rdaregistry.info/Elements/a/P50001	respondent of	rdakit:toolkitLabel	respo	Enter new translation in this column	respondentti teok		1614637767888	/db/ala
10	http://rdaregistry.info/Elements/a/P50001	respondent of	rdakit:toolkitDefinition	A wor		t Väitöskirja, jonka		1614637767888	/db/ala
11	http://rdaregistry.info/Elements/a/P50002	appellee corporat	rdfs:label	is appellee corpo	is appellee corpo	yhteisö muutoksi		1614637767888	/db/ala
12	http://rdaregistry.info/Elements/a/P50002	appellee corporat	skos:definition	Relates a corpor	Relates a corpor	Liittää muutoshal		1614637767888	/db/ala
13	http://rdaregistry.info/Elements/a/P50002	appellee corporat	rdakit:toolkitLabel	appellee corporat	appellee corporat	yhteisö muutoksi		1614637767888	/db/ala
14	http://rdaregistry.info/Elements/a/P50002	appellee corporat	rdakit:toolkitDefinition	A legal work of a	A legal work of a	Juridinen teos, jo		1614637767888	/db/ala
15	http://rdaregistry.info/Elements/a/P50003	degree granting ii	rdfs:label	is degree grantin	is degree grantin	yhteisön myöntä		1614637767888	/db/ala
16	http://rdaregistry.info/Elements/a/P50003	degree granting ii	skos:definition	Relates a corpor	Relates a corpor	Liittää yhteisön t		1614637767888	/db/ala

Araç takımında öğeleri ya da RDA terimlerini filtrelemek için A sütunundaki URI'ler kullanılabilir. Örneğin elements/a/P50001 filtrelediğinde çevrilecek metin dizisi görülmektedir. Burada Türkçe'ye çevrilecek olan bilgiler, D ve E sütununda yer almaktadır. Bu sütunlardaki bilgiler birbirinin aynısıdır. Durum böyle olunca, **Türkçe'ye çevrilecek bilgiler G sütununa yazılacaktır.**

Bununla birlikte, B ve C sütunlarında yer alan bilgiler RDA Çeviri Ekibi Yönetici Grubunun yönlendirmesiyle Türkçe'ye tercüme edilecektir. Ayrıca RDA/ONIX Çerçevesi için nitelikler de Excel Dosyasında yer almaktadır. Bu niteliklerin bağlantı adresi <http://rdaregistry.info/termList/rof> şeklinde başlamaktadır. Bu terimler, şu an için RDA Türkçe Çeviri Çalışması'nın kapsamında olmadığından tercüme edilmeyebilir.

RDA öğelerine ilişkin en az dört nitelik bulunmalıdır. Bunlar, **rdfs:label**, **skos:definition**, **rdakit:toolkitLabel** ve **rdakit:toolkitDefinition** şeklindedir.

http://rdaregistry.info/Elements/a/P50001	respondent of	rdfs:label	is respondent of	is respondent of	respondentti teok	1614637767888	/db/ala
http://rdaregistry.info/Elements/a/P50001	respondent of	skos:definition	Relates a person	Relates a person	Liittää oppianvoa	1614637767888	/db/ala
http://rdaregistry.info/Elements/a/P50001	respondent of	rdakit:toolkitLabel	respondent of	respondent of	respondentti teok	1614637767888	/db/ala
http://rdaregistry.info/Elements/a/P50001	respondent of	rdakit:toolkitDefinition	A work that is a t	A work that is a t	Väitöskirja, jonka	1614637767888	/db/ala

RDA terimleri için ise zorunlu alanlar ise **skos:prefLabel**, **skos:definition**, **rdakit:toolkitLabel** ve **rdakit:toolkitDefinition** şeklindedir.

http://rdaregistry.info/termList/videoFormat.Betacam.SP	skos:prefLabel	Betacam SP	Betacam SP	Betacam SP		1614637767888	/db/ala
http://rdaregistry.info/termList/videoFormat.Betacam.SP	rdakit:toolkitLabel	Betacam SP	Betacam SP	Betacam SP		1614637767888	/db/ala
http://rdaregistry.info/termList/videoFormat.Betacam.SP	skos:definition	A video format fo	A video format fo	Videoformaatti, j		1614637767888	/db/ala
http://rdaregistry.info/termList/videoFormat.Betacam.SP	rdakit:toolkitDefinition	A video format fo	A video format fo	Videoformaatti, j		1614637767888	/db/ala

Hem öğeler hem de terimler skos:scopeNote ve skos:altLabel niteliklerini içerebilir.

Çevirenler: Özhan SAĞLIK, İlkur DARÇIN ŞAHİN, Eda ÜNALAN, Aykut KAYA, Özlem AYAN İŞEL, Aykut BAYRAKTAR (Bursa Uludağ Üniversitesi)

http://rdaregistry.info/Elements/a/P50072	onscreen present	rdfs:label	is	onscreen present	is	onscreen present	esittelijä (toimija)	1614637767888 /db/ala
http://rdaregistry.info/Elements/a/P50072	onscreen present	skos:definition	Relates an agent	Relates an agent	Liittää toimijan el			1614637767888 /db/ala
http://rdaregistry.info/Elements/a/P50072	onscreen present	skos:scopeNote	An on-screen pre	An on-screen pre	Esittelijä voi esiir			1614637767888 /db/ala
http://rdaregistry.info/Elements/a/P50072	onscreen present	rdakit:toolkitLabel	onscreen present	onscreen present	esittelijä (toimija)			1614637767888 /db/ala
http://rdaregistry.info/Elements/a/P50072	onscreen present	rdakit:toolkitDefinition	An expression th	An expression th	Ekspressio, jonk			1614637767888 /db/ala
http://rdaregistry.info/Elements/a/P50072	onscreen present	skos:altLabel	on-screen preser	on-screen preser	esittelijänä ohjelr			1614637767888 /db/ala

Çeviri Dosyası, hem RDA öğelerini hem de terimlerini içermektedir. İlk dört satır dışındaki her satır tek bir niteliği temsil etmektedir. Hemen hemen her nitelik, A sütununda belirtilen bağlantı ve B sütunundaki araç takımı etiketi aracılığıyla ya bir öğeyle ya da terimle ilişkilendirilmiştir. Örneğin A sütununda elements'den sonra gelen harfler o öğe ya da terimin hangi sınıfla ilişkilendirildiğini gösterir; mesela **a** Agent'i, **p** Person'u (Gerçek kişi), **w** Work'u (İş) temsil eder. Bunun yanı sıra, RDA Ontoloji Üstverisindeki terimlerle ilişkilendirilen ve öğeler ya da terimlerle ilgili satırlardan önce gelen üç nitelik bulunmaktadır. Bunlar, **dc:title**, **dc:description** ve **dc:rights** şeklindedir. Dc:title başlık alanını, dc:description tanımlamayı dc:right ise haklar alanını göstermektedir.

15591	http://rdaregistry.info/termList/AspectRatio		dc:title	RDA Aspect Ratio Designation	RDA Aspect Ratio Designation		
15592	http://rdaregistry.info/termList/AspectRatio		dc:description	Concepts for a general designation of the ratio of the width to the height of a moving image.	Concepts for a general designation of the ratio of the width to the height of a moving image.		
15593	http://rdaregistry.info/termList/AspectRatio		dc:rights	Copyright © 2020 American Library Association, Canadian Federation of Library Associations, and CILIP: Chartered Institute of Library and Information Professionals	Copyright © 2020 American Library Association, Canadian Federation of Library Associations, and CILIP: Chartered Institute of Library and Information Professionals		

Bu niteliklerin Türkçe'ye çevrilmesi tercihen olsa da Türkçe'ye kazandırılması görünürlük açısından önemli olduğundan RDA Çeviri Ekibi Yönetici Grubu tarafından işlemleri yürütülecektir.

Hem öğeler hem de terimler şu ek niteliklere de sahip olabilir. skos:scopeNote ve skos:altLabel. Niteliklerin ne anlama geldiği ise aşağıda açıklanmaktadır.

Terimler için:

skos:prefLabel

İlgili terim için tercih edilen RDA etiketidir ve her dilde sadece bir tane bulunur. **rdakit:toolkitLabel** niteliğiyle aynı olmalıdır.

skos:definition

İlgili terimin RDA tanımıdır ve her dilde sadece bir tane bulunur. **rdakit:toolkitDefinition** niteliğiyle aynı olmalıdır.

Çevirenler: Özhan SAĞLIK, İlknur DARÇIN ŞAHİN, Eda ÜNALAN, Aykut KAYA, Özlem AYAN İŞEL, Aykut BAYRAKTAR (Bursa Uludağ Üniversitesi)

rdakit:toolkitLabel

İlgili terim için tercih edilen RDA Araç Takımı etiketidir ve her dilde sadece bir tane bulunur. **skos:prefLabel** niteliğiyle aynı olmalıdır.

rdakit:toolkitDefinition

İlgili terimin RDA Araç Takımı tanımıdır ve her dilde sadece bir tane bulunur. **skos:definition** niteliğiyle aynı olmalıdır.

skos:scopeNote

İlgili terimin RDA'daki tanımını ya da kapsamını nitelendiren diğer bilgilerdir. Her dilde sadece bir tane bulunur.

skos:altLabel

Tercih edilen etiketin ilgili dildeki eş anlamlısıdır. Türkçe'de benzeri bulunmadıkça İngilizcedeki alternatif etiketler doğrudan tercüme edilmemelidir. Ancak İngilizcesinden farklı olan ve uygun görülen bir kullanım varsa şu şekilde yeni bir alternatif etiket alanı açılabilir.

- Çeviri Dosyasında **rdakit:toolkitDefinition** satırından sonra gelmek üzere yeni bir satır oluşturulur.
- A ve B sütunlarına bir üst satırda yer alan bilgiler kopyalanır.
- C sütununa "**skos:altLabel**" niteliği yazılır.
- G sütununa kullanılacak metin yazılır.
- H ve I sütununa bir üst satırda yer alan bilgiler kopyalanır.

Bazı terimlerde **skos:definition** satırı mevcut olmayabilir. Bu tür durumlarda **skos:definition** satırıyla **rdakit:toolkitDefinition** satırının aynı olmasına dikkat edilir. Bunun için şu adımlar izlenir:

- Çeviri Dosyasında ilgili terimin olduğu alanda yeni bir satır açılır.
- A sütununa bir üst satırda yer alan ilgili terimin bağlantısı, yine B sütununa bir üst satırda yer alan kavram (toolkitlabel) kopyalanır.

Çevirenler: Özhan SAĞLIK, İlknur DARÇIN ŞAHİN, Eda ÜNALAN, Aykut KAYA, Özlem AYAN İŞEL, Aykut BAYRAKTAR (Bursa Uludağ Üniversitesi)

- C sütununa “skos:definition” niteliği yazılır.
- G sütununa çevrilecek metin yazılır.
- H sütununa bir üst satırdaki zaman damgası eklenir.
- I sütununa bir üst satırda yer alan yol kopyalanır.

Öge setleri için:

rdfs:label

İlgili öge için tercih edilen RDA etiketidir. Her bir dil için sadece bir tane tercih edilen etiket bulunur. Buradaki çeviri, **ToolkitLabel** niteliğiyle aynı olmalıdır.

skos:definition

İlgili öge için RDA tanımıdır. Bu tanım, ögelerin varlık türünü (kişi, kurum vb.) de belirtir. Örneğin bir tüzel kişi söz konusuysa “**Bir tüzel kişiyi + ToolkitDefinition ile ilişkilendirir**” şeklinde bir tanım yapılır. Eğer bir gerçek kişi mevzu bahisse “**Bir gerçek kişiyi + ToolkitDefinition ile ilişkilendirir**” yazılır.

Dikkat: “Classes” ögelerinde skos:definition ile ToolkitDefinition birbirinin aynısıdır.

rdakit:toolkitLabel

İlgili öge için tercih edilen RDA Araç Takımı etiketidir ve her dilde sadece bir tane bulunur.

rdakit:toolkitDefinition

İlgili ögenin RDA Araç Takımı tanımıdır ve her dilde sadece bir tane bulunur.

skos:scopeNote

İlgili ögenin RDA'daki tanımını ya da kapsamını nitelendiren diğer bilgilerdir. Her dilde sadece bir tane bulunur.

skos:altLabel

Çevirenler: Özhan SAĞLIK, İlknur DARÇIN ŞAHİN, Eda ÜNALAN, Aykut KAYA, Özlem AYAN İŞEL, Aykut BAYRAKTAR (Bursa Uludağ Üniversitesi)

İlgili dilde tercih edilen etiketin eş anlamlısıdır. Türkçe'de benzeri bulunmadıkça İngilizcedeki alternatif etiketler doğrudan tercüme edilmemelidir. Ancak, eş anlamlı kelime öge etiketinin artık kullanılmayan ya da daha önceki kullanımına karşılık geliyorsa bunu çeviriye dâhil edebilirsiniz. Uygun görülen bir kullanım varsa şu şekilde yeni bir alternatif etiket alanı açılabilir.

- Çeviri Dosyasında rdakit:toolkitDefinition satırından sonra gelmek üzere yeni bir satır oluşturulur.
- A sütununa bir üst satırda yer alan ilgili ögenin bağlantısı, yine B sütununa bir üst satırda yer alan kavram (toolkitlabel) kopyalanır.
- C sütununa "skos:altLabel" niteliği yazılır.
- G sütununa çevrilecek metin yazılır.
- I sütununa bir üst satırda yer alan yol kopyalanır.

RDA çevirisiyle ilgili sorularınız için bakınız:

<http://rdatranslations.pbworks.com/w/page/133462539/Questions%20and%20answers>.

Çevirenler: Özhan SAĞLIK, İlknur DARÇIN ŞAHİN, Eda ÜNALAN, Aykut KAYA, Özlem AYAN İŞEL, Aykut BAYRAKTAR (Bursa Uludağ Üniversitesi)

EK: Temel Bağlantılar

Ögeler	Alan Adı
Agent properties	http://rdaregistry.info/Elements/a/
Classes	http://rdaregistry.info/Elements/c/
Expression properties	http://rdaregistry.info/Elements/e/
Item properties	http://rdaregistry.info/Elements/i/
Manifestation properties	http://rdaregistry.info/Elements/m/
Nomen properties	http://rdaregistry.info/Elements/n/
Place properties	http://rdaregistry.info/Elements/p/
RDA Entity properties	http://rdaregistry.info/Elements/x/
Timespan properties	http://rdaregistry.info/Elements/t/
Unconstrained properties	http://rdaregistry.info/Elements/u/
Work properties	http://rdaregistry.info/Elements/w/

Terimler	Alan Adı
RDA Aspect Ratio Designation	http://rdaregistry.info/termList/AspectRatio/
RDA Book Format	http://rdaregistry.info/termList/bookFormat/
RDA Broadcast Standard	http://rdaregistry.info/termList/broadcastStand/
RDA Carrier Extent Unit	http://rdaregistry.info/termList/RDACarrierEU/
RDA Colour Content	http://rdaregistry.info/termList/RDAColourContent/
RDA Cartographic Data Type	http://rdaregistry.info/termList/RDACartoDT/
RDA Content Type	http://rdaregistry.info/termList/RDAContentType/
RDA Configuration of Playback Channels	http://rdaregistry.info/termList/configPlayback/
RDA Carrier Type	http://rdaregistry.info/termList/RDACarrierType/

RDA Extension Plan	http://rdaregistry.info/termList/RDAExtensionPlan/
RDA Form of Musical Notation	http://rdaregistry.info/termList/MusNotation/
RDA Format of Notated Music	http://rdaregistry.info/termList/formatNoteMus/
RDA Form of Notated Movement	http://rdaregistry.info/termList/noteMove/
RDA Frequency	http://rdaregistry.info/termList/frequency/
RDA Font Size	http://rdaregistry.info/termList/fontSize/
RDA File Type	http://rdaregistry.info/termList/fileType/
RDA Form of Tactile Notation	http://rdaregistry.info/termList/TacNotation/
RDA Generation	http://rdaregistry.info/termList/RDAGeneration/
RDA Groove Pitch of an Analog Cylinder	http://rdaregistry.info/termList/groovePitch/
RDA Groove Width of an Analog Disc	http://rdaregistry.info/termList/grooveWidth/
RDA Illustrative Content	http://rdaregistry.info/termList/IllusContent/
RDA Interactivity Mode	http://rdaregistry.info/termList/RDAInteractivityMode/
RDA Layout	http://rdaregistry.info/termList/layout/
RDA Material	http://rdaregistry.info/termList/RDAMaterial/
RDA Mode of Issuance	http://rdaregistry.info/termList/ModelIssue/
RDA Media Type	http://rdaregistry.info/termList/RDAMediaType/
RDA Recording Methods	http://rdaregistry.info/termList/RDARecordingMethods/
RDA Presentation Format	http://rdaregistry.info/termList/presFormat/
RDA Production Method	http://rdaregistry.info/termList/RDAproductionMethod/
RDA Polarity	http://rdaregistry.info/termList/RDAPolarity/
RDA Regional Encoding	http://rdaregistry.info/termList/RDARegionalEncoding/
RDA Recording Medium	http://rdaregistry.info/termList/recMedium/

RDA Reduction Ratio Designation	http://rdaregistry.info/termList/RDAreductionRatio/
RDA Scale Designation	http://rdaregistry.info/termList/scale/
RDA Sound Content	http://rdaregistry.info/termList/soundCont/
RDA Status of Identification	http://rdaregistry.info/termList/statIdentification/
RDA Recording Sources	http://rdaregistry.info/termList/RDARecordingSources/
RDA Special Playback Characteristic	http://rdaregistry.info/termList/specPlayback/
RDA User Tasks	http://rdaregistry.info/termList/RDATasks/
RDA Type of Binding	http://rdaregistry.info/termList/RDATypeOfBinding/
RDA Track Configuration	http://rdaregistry.info/termList/trackConfig/
RDA Terms	http://rdaregistry.info/termList/RDATerms/
RDA Type of Recording	http://rdaregistry.info/termList/typeRec/
RDA Unit of Time	http://rdaregistry.info/termList/RDAUnitOfTime/
RDA Video Format	http://rdaregistry.info/termList/videoFormat/